

נסכים ותיקון חטא המרגלים

1. במדבר פרק יד פסוק מה (פרשת שלח)

וַיֵּרָד הָעַמְלָקִי וְהַכְנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיִּכְּסוּם וַיִּכְתּוּם עַד הַחֲרָמָה :

2. במדבר פרק טו (פרשת שלח)

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ מוֹשְׁבֵי תִיכֶם אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם: (ג) וַעֲשִׂיתֶם אִשָּׁה לְה' עֹלָה אוֹ זֶבַח לְפֶלֶא נְדָר אוֹ בְנֵדְבָה אוֹ בְמַעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת לְרִיחַ נִיחֹחַ לְה' מִן הַבֶּקֶר אוֹ מִן הַצֹּאן: (ד) וְהִקְרִיב הַמִּקְרִיב קֶרְבָּנוֹ לְה' מִנְחָה סֹלֶת עֶשְׂרוֹן בָּלוּל בְּרִבְעֵית הַחֵיִן שֶׁמֶן: (ה) וַיִּזֵּן לְנֶסֶךְ רִבְעֵית הַחֵיִן תַּעֲשֶׂה עַל הָעֹלָה אוֹ לְזֶבַח לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד:

(כ) רִאשִׁית עֲרִסְתְּכֶם חֲלָה תְרִימוֹ תְרוּמָה פְתֻרֹמֶת לָרֶן כֶּן תְרִימוֹ אֹתָהּ: (כד) וְהִיָּה אִם מְעִינֵי הָעֵדָה נִעְשְׂתָה לְשִׁגְגָה וַעֲשׂוּ כָל הָעֵדָה פֶּן בָּן בֶּקֶר אֶחָד לְעֹלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ לְה' וַיִּמְנַחְתּוּ וַיִּנְסְכוּ כַּמִּשְׁפָּט וַיִּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֹטֵת: (לח) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצֵת.

3. רמב"ן במדבר פרק טו פסוק ב (פרשת שלח)

אחר שהבטיח את הבנים שיבאו אל הארץ, השלים להם תורת הקרבנות שיקריבו נסכים בבואם לארץ. ואולי היה זה עתה, לנחמם ולהבטיחם, כי היו נושאים לאמר, מי יודע מה יהיה לאורך ימים לסוף ארבעים שנה, ואם יחטאו גם הבנים, ולכן ראה הקדוש ברוך הוא לנחמם, כי בצוותו אותם במצות הארץ הבטיחם שגלוי לפניו שיבאו ויירשו אותה.

4. הרב אהרן ליכטנשטיין – ביהמ"ד הוירטואלי - לפרשת שלח

פרשיות אלו מנחמות אפוא את דור ההורים: אמנם אתם תמותו במדבר, אולם בניכם יבואו אל הארץ ויזכו להקריב נסכים ולהפריש חלה, כך שבסופו של דבר יש אור כלשהו בקצה המנהרה, וישנו עתיד שאליו אפשר לשאוף ולקוות.

לכאורה זוהי נחמה חלקית בלבד, שכן אין כאן שום בשורה לדור ההורים עצמו, וכל שהובטח להם הוא שגורלו של הדור הבא יהיה טוב יותר. בדרך כלל אנו אמונים על כך, שפנינו אינם צריכים להיות נושאים אל העתיד בלבד, אלא גם אל ההווה. ובכן, האם אמנם דברי העידוד של משה אינם נוגעים אלא אל העתיד, או שמא יש בהם נחמה ותועלת גם לאותו דור שימות במדבר?

האמת היא, שבכל פעם שאני מגיע לפרשת שלח, אני נפעם מחדש מדבריו של משה רבנו. רק רגע קט חלף מאז שהודיע משה לבני ישראל על כך שימותו במדבר, וכבר הוא עומד ומוסר להם מצוות שיהגו רק בארץ, כאילו אין שום משמעות לשאלה האם מצוות אלו תתקיימנה ע"י ציבור השומעים אם לאו. עצם הלימוד וההפנמה של התורה והמצוות מעניקים לאדם עוצמה מיוחדת, גם אם מדובר בדברים שלא יבואו לידי מימוש לעולם. התורה היא דבר ה', והיא מנחמת את האדם ונותנת לו פורקן, בלי קשר לשאלה האם יזכה לקיים אותה או לא.

5. אבן עזרא במדבר פרק טו פסוק ב

והנכון, בעבור שנשאו קול כל העדה וחטאו, ונסלח להם בעבור תפלת משה, אמר וכי תשגו, והעד: ונסלח להם.

6. תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קיא עמוד א

לדברי רבי ישמעאל - לא קרבו נסכים במדבר, ולדברי רבי עקיבא - קרבו נסכים במדבר.

7. ספר קול מבשר ח"א - פרשת שלח (בשם ר' שמחה בונם מפשיסחא)

ניתנו פרשת נסכים אחר חטא המרגלים, כי כאשר שמעו בני ישראל שלא יבואו לארץ ישראל, חלשה דעתם. ואמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה, צא וחזקם אחרי מרירות נפשם - עם פי נסכים. כענין שלוקחים יי"ש לחזק עצמם בני אדם, כי נפלו בעצמם מאד בני ישראל, והוצרכו לחזק עצמם, ורמז להם בזה עם פרשת נסכים.

8. ספורנו במדבר פרק טו פסוק ג

הנה עד העגל היה הקרבן ריח ניחוח בזולת מנחה ונסכים כענין בהבל ובנח ובאברהם וכענין וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים לה' (שמות כד, ה) לא זולת זה ובחטאם בעגל הצריך מנחה ונסכים לעולת התמיד שהיא קרבן צבור ומאז שחטאו במרגלים הצריך מנחה ונסכים להכשיר גם קרבן יחיד.

9. ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק במדבר פרשת שלח אות טו

בסעודה שלישית של שבת לא תיקנו חז"ל קידוש על היין. הענין הוא דאיתא (עירוובין ס"ה א) לא נברא יין אלא לנחם אבלים שנאמר תנו וגו' ויין למרי נפש. וצריך להבין הא יש יין דמצוה כמו דקידוש וכן אין אומרים שירה אלא על היין ואיך אמרו שלא נברא יין רק לנחם אבלים.

אך באמת היין הוא רק למרי נפש שעיקר העצבון הביא הנחש ועל זה אמרו הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונו של תלמיד חכמים יין שנצרך היין לשמח לבב אנוש מעצב של הנחש. אבל זולת קלקול הנחש לא היה כלל מרי נפש ולא היה נצרך היין לנחם ולישר הדעת.

וכן בשבת מן התורה הוא זכור את יום השבת לקדשו רק זכור בפה וכמו שמובא (זוהר ח"ב צ"ב ב) זכור אתר דלית ביה שכחה ולא קיימא ביה שכחה. רק חכמים חששו פן יתגבר היצר הרע ומפני חשש זה תיקנו חכמים קידוש על היין והוא גם כן למרי נפש ולנחם אבלים לתקן העצב מהנחש. וכן לטעם זה תיקנו כוס ברכת המזון על היין (וכל זה הוא רק לישר הלב אחר שהביא הנחש העצב. וצריך לישר הלב ולהביא שמחה וזהו שאמר לא נברא יין אלא לנחם אבלים.

וזהו שאמר כאן אחר פרשת מרגלים ונגזר שיהיו במדבר ארבעים שנה נאמר פרשת נסכים. שאחר שקלקלו במרגלים אז אף לאחר ארבעים שנה כשתבואו לארץ ישראל ותהיו בנייחא, גם כן לא יהיה להם הנייחא זו כמו הנייחא שהיה להם אם היה כרצון ה' יתברך שרצה להכניסם תיכף, שאז היה המנוחה האמיתית כמו שיהיה לעתיד. וכעת אחר הקלקול אף לאחר ארבעים שנה עדיין יהיה נצרך קרבנות וגם נסכים להורות שאף ה' יתברך בנייחא ושמחה מזה, וכל זה אחר הקלקול אבל זולת הקלקול לא היה נצרך כלל היין אף לקרבנות ונסכים.

וזהו הענין שבסעודת הלילה תיקנו חכמים קידוש על היין לתקן העצב של הנחש שלא יכנוס לפתות חס ושלוש משמירת שבת וכמו שנכתב בלוחות שניות שיש מקום לשכוח. וכן בבוקר קידושא רבא שיכניס ה' יתברך קדושה באכילת ושתיית שבת ויועיל אף לימי המעשה להנצל מקטרוג היצר הרע. אבל בסעודה שלישיית שהוא בגמר השבת ומי ששמר השבת כהלכתו אין צריך ליין לשמח לב שכבר זוכה לאורה ושמחה ולכן לא תיקנו קידוש על היין בסעודה זו.

10. רש"י הירש במדבר פרק טו אחרי פסוק טז

המקדש דורש שמנחה ונסך יהיו נלווים לכל עולה ולכל שלמים, ובכך הוא פונה אל כל הבאים בשערי המקדש: הנה הם מוסרים לה' את הנפש, את האישיות ההוגה והמרגישה, השואפת והפועלת; אולם לא הנפש לבדה היא לה' ולתורתו אלא גם כל "הדגן והתירוש והיצהר" (סולת, יין ושמן), כל יסודות הקיום, הרווחה והאושר - גם אלה הם רק לה' ולתורתו; רק אם נפרנס ונקיים "אש דת" על המזבח נזכה גם אנחנו בפרנסה ובקיום. גורל ישראל מעוצב במישרין על ידי הנהגת ה', וההתעלמות מן האמת הזאת היא עיצומו של החטא שקראנו עליו זה עתה. תורת הנסכים מורה שהשמיעה בקול ה' היא השמש המפרה את שדותינו והיא חרב גאוות נצחונותינו. וכך נתבאר מאליו הקשר ההדוק שבין פרשת נסכים לבין חטא המרגלים.

11. שפת אמת במדבר פרשת שלח שנה תרמט

הענין הוא כי בניי נשתלחו בעוה"ז לתקן העולם בב' בחינות: תורה ומצוות. התורה היא תיקון הנשמה. ומצות בעשיית תיקון הגוף. היה קשה למרגלים לכנוס במדריגה זו. שבמדבר היה כולו תורה. אכן השיי"ת רצה להכניסנו לא"י לתקן גם הגוף. וזה ענין סמיכות פרשת נסכים אחר מעשה מרגלים... הקורא ק"ש בלא תפילין כמעיד עדות שקר וכאלו הקריב עולה בלא מנחה זבח בלא נסכים. כי צריכין לשתף עובדא למלולא כדאיתא בזוה"ק תרומה. והוא לתקן הנשמה והגוף. לכן בשעת ק"ש צריך להיות גם התיקון במעשה המצוה שעי"ז מתקיים וישאר הארת הדיבורים בגופו של אדם. ובלאו הכי הוי מעיד עדות שקר בעצמו שאינו מבורר בגוף רק בנשמה בלבד. והבירור צריך להיות גם בגוף. וכמו כן בכל קרבן צוה השיי"ת להוסיף נסכים ומנחה שהוא התיקונים מן הארץ דגן תירוש ויצהר שבאין בכח חרישה וזריעה ונטיעה.

ובמדרש לך אכול בשמחה לחמך חלה יינד נסכים כבר רצה מעשיך כניסת בניי לא"י. והוא כמ"ש כי בניי כמו שהמשיכו התורה מן השמים לארץ בדור המדבר. כן בא"י הי' העלאת ארץ לשמים. לכן כתיב והי' באכלכם מלחם לשון שמחה כנ"ל. כי הנה עיקר השמחה הוא כשמעלין הכל אל השורש כמו שהי' השמחה לאדם הראשון בגי"ע שהוא השורש של כל העולם. ועתה נתקן עי"י הפרשת החלה הראשית. וכמו כן בנסכים ומנחות נשאר ברכה לדגן תירושך ויצהרך עי"י שנתעלה עד השורש לכן אמרו שירה על הנסכים.

12. שם משמואל במדבר פרשת שלח שנה תרע

הנה זבח הוא קרבן מבע"ח ומקרב גם כן נפש האדם להשיי"ת. הנפש החיונית שבבהמה מכפרת על הנפש השכלית שבאדם, והנסכים הם צמחים שאין להם רק נפש צומחת, וכאשר נעשה מזה ג"כ קרבן להשיי"ת נאמר תבא הנפש הצומחת שבנסכים ותכפר על הנפש הטבעית שבאדם, שעי"י הנסכים גם הנפש הטבעית שבאדם מתקדשת להיות נמשכת לרצון השיי"ת מעצמה אף בלתי הכח השכלי. שלא יצטרך אדם ללחום עם כחות המחשבה וכחות הלב לשעבדם לעשות רצונו יתברך רק להיות בטבעם כן כמאמר הכתוב (תהלים ס"ג) צמאה לך נפשי כמה לך בשרי.

ולפי האמור יובן מה שפרשת נסכים נאמרה אחר פרשת המרגלים, שישראל זכו לכך מחמת מסירת נפשם שהיתה להם אחר שילוח המרגלים שהתודעו שחטאו כמ"ש ויתאבלו העם מאוד, ומסרו נפשם וירדו למלחמה אף ליהרג, כי מרע"ה הזהיר להם אל תעלו כי אין ה' בקרבכם ולא תנגפו לפני אויביכם, כי חשבו לתקן חטאם במה שקודם לא רצו למסור נפשם להשיי"ת ולא רצו ללכת למלחמה, ובמשנה תורה נאמר ותשובו ותבכו לפני ה', ודמעות נקראות מים טהורים שירדו מן המוח, והבכ"י היתה כעין תפילין ש"ר והעלי ללחמה היתה כעין תפילין ש"י וחשבו להתקשר להיות נמשכים אחר רצון השיי"ת בלא שום בחי' ודעת, ואף שלא הועילה להם. שהי' גז"ד שיש עמה שבועה, מ"מ מחשבתם הטובה לא אבדה, וזכו בעבור זה לפרשת נסכים, וכנ"ל.